

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 189g/2025

privind excepția de neconstituționalitate
a articolelor 12 alin. (4) și 27 lit. g) din Codul electoral

*(publicarea listei partidelor politice care au dreptul de a participa la
alegerile parlamentare)*

Chișinău

26 august 2025

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dlui Sergiu LITVINENCO,
dlui Ion MALANCIUC,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA, *judecători*,
cu participarea dnei Iulia Vartic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 22 august 2025,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 26 august 2025, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 12 alin. (4) și 27 lit. g) din Codul electoral, ridicată de dna avocat Liliana Baidan, în interesele Partidului Liberal Democrat din Moldova, în dosarul nr. 3-70/2025, pendinte la Curtea de Apel Centru.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecători format din dnele Victoria Sîrbu și Lucia Bagrin, și dl Andrei Cașcaval de la Curtea de Apel Centru, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Prin Hotărârea nr. 77 din 17 aprilie 2025, Parlamentul a stabilit că alegerile parlamentare vor avea loc pe 28 septembrie 2025.

4. Prin Hotărârea¹ nr. 3601 din 18 iunie 2025, Comisia Electorală Centrală a aprobat Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și desfășurare a alegerilor parlamentare din 28 septembrie 2025.

5. Prin Hotărârea² nr. 3651 din 14 iulie 2025, Comisia Electorală Centrală a hotărât să dea publicității listei partidelor politice care au dreptul de a participa la alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025 (a se vedea anexa la hotărâre). Prin Hotărârea³ nr. 3742 din 3 august 2025, Comisia Electorală Centrală a dispus modificarea Hotărârii nr. 3651 din 14 iulie 2025 și a publicat în anexă lista partidelor politice care au dreptul de a participa la alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025.

¹ https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-aprobarea-programului-calendaristic-pentru-realizarea-actiunilor-d-2751_112965.html

² https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-lista-partidelor-politice-care-au-dreptul-de-2751_114197.html

³ https://a.cec.md/ro/pentru-modificarea-hotararii-nr-3651-din-14-iulie-2025-cu-2751_114471.html

6. La 31 iulie 2025, Partidul Liberal Democrat din Moldova (în continuare, „PLDM”) i-a solicitat Comisiei Electorale Centrale să fie inclus în lista partidelor care au dreptul de a participa la alegerile parlamentare din 28 septembrie. Prin scrisoarea nr. 8353 din 13 august 2025, Comisia Electorală Centrală a răspuns că nu are competența de a include partidul solicitant în lista menționată mai sus.

7. La 16 august 2025, PLDM a formulat o acțiune în contencios administrativ împotriva Comisiei Electorale Centrale, prin care i-a solicitat Curții de Apel Centru să anuleze scrisoarea Comisiei Electorale Centrale nr. 8353 din 13 august 2025 și să oblige Comisia să-l înregistreze în lista partidelor cu dreptul de a participa la alegerile parlamentare din 28 septembrie.

8. Tot la 16 august 2025, PLDM i-a solicitat Comisiei Electorale Centrale să reia procedura administrativă privind includerea sa în lista partidelor cu dreptul de a participa la alegerile parlamentare din 28 septembrie. Prin scrisoarea nr. 8/8422 din 17 august 2025, Comisia Electorală Centrală nu a constatat existența unor motive pentru reluarea procedurii administrative și a declarat inadmisibilă solicitarea PLDM-ului.

9. La 18 august 2025, PLDM a formulat o altă acțiune în contencios administrativ împotriva Comisiei Electorale Centrale, prin care i-a solicitat Curții de Apel Centru să anuleze scrisoarea CEC nr. 8/8422, să oblige Comisia să reia procedura administrativă și să înregistreze acest partid în lista partidelor cu dreptul de a participa la alegerile parlamentare din 28 septembrie. Totodată, PLDM i-a solicitat instanței să oblige Comisia Electorală Centrală să extindă în privința sa termenul pentru primirea și înregistrarea setului de documente ale candidațiilor.

10. Printr-o încheiere din 19 august 2025, Curtea de Apel Centru a conexas ambele cauze de contencios administrativ inițiate de PLDM.

11. La 19 august 2025, prin intermediul poștei electronice, dna avocat Liliana Baidan a ridicat, în interesele Partidului Liberal Democrat din Moldova, excepția de neconstituționalitate a articolelor 12 alin. (4) și 27 lit. g) din Codul electoral.

12. Printr-o încheiere din 21 august 2025, Curtea de Apel Centru a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

13. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 16

Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 38

Dreptul de vot și dreptul de a fi ales

„(1) Voința poporului constituie baza puterii de stat. Această voință se exprimă prin alegeri libere, care au loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

(2) Cetățenii Republicii Moldova au drept de vot de la vârsta de 18 ani, împliniți până în ziua alegerilor inclusiv, excepție făcând cei puși sub interdicție în modul stabilit de lege.

(3) Dreptul de a fi aleși le este garantat cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, în condițiile legii.”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„[...]”

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

14. Prevederile relevante ale Codului electoral, adoptat prin Legea nr. 325 din 8 decembrie 2022, sunt următoarele:

Articolul 12

Calcularea termenelor

„[...]”

(4) În scopul aplicării uniforme a prevederilor aferente calculării termenelor conform prezentului cod, pentru organizarea și desfășurarea oricărui tip de alegeri, Comisia Electorală Centrală aprobă Programul calendaristic al acțiunilor electorale, prin care se stabilesc termenele exprimate în zilele calendaristice pentru realizarea acestora.”

Articolul 27

Atribuțiile Comisiei Electorale Centrale în perioada electorală

„În perioada electorală, Comisia Electorală Centrală are următoarele atribuții

[...]”

g) în baza datelor prezentate de Agenția Servicii Publice, publică lista partidelor politice care au dreptul de a participa la alegeri;

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

15. Autorul sesizării susține că prevederile contestate, așa cum au fost aplicate de Comisia Electorală Centrală, reduc termenul pentru înregistrarea concurenților electorali prevăzut de articolul 63 alin. (1) din Codul electoral

și împiedică actualizarea listei pe baza datelor prezentate ulterior de Agenția Servicii Publice. În consecință, aceste prevederi aplicate de o manieră neclară și imprevizibilă restrâng în mod disproporționat dreptul de a fi ales.

16. Totodată, autorul consideră că prevederile contestate nu permit exercitarea unui control judiciar efectiv în cazul său, pentru că termenele prevăzute de programul calendaristic au fost depășite.

17. De asemenea, autorul afirmă că Comisia Electorală Centrală a inclus alte formațiuni politice în listă, însă sub rezerva revocării dreptului acestora de a participa la alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025, în cazul în care Agenția Servicii Publice nu emite un act administrativ individual favorabil. Totuși, Comisia Electorală Centrală a refuzat în mod nejustificat să aplice același tratament în privința PLDM. Astfel, autorul afirmă incidența articolului 16 din Constituție.

18. În fine, autorul excepției susține că dispozițiile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3), 16, 20, 23, 38 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

19. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

20. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul electoral, ține de competența Curții Constituționale.

21. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unei părți în proces. Astfel, Curtea constată că sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

22. Obiectul sesizării îl constituie articolele 12 alin. (4) și 27 lit. g) din Codul electoral. Prevederile contestate stabilesc prerogativa Comisiei Electorale Centrale de a aproba Programul calendaristic al acțiunilor electorale (a se vedea articolul 12 alin. (4)) și de a publica lista partidelor politice care au dreptul de a participa la alegeri pe baza datelor prezentate de Agenția Servicii Publice (a se vedea articolul 27 lit. g)). Curtea constată că aceste prevederi nu au mai făcut obiectul controlului de constituționalitate.

23. Curtea a stabilit în jurisprudența sa, ca o condiție de admisibilitate a sesizării privind excepția de neconstituționalitate, și faptul că prevederile contestate trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei (a se vedea HCC nr. 2 din 9 februarie 2016, punctul 1 din dispozitiv). În acest sens, Curtea va analiza aplicabilitatea prevederilor contestate la soluționarea cauzei de pe rolul instanței de drept comun.

24. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză de contencios administrativ în care un partid politic cere obligarea Comisiei Electorale Centrale de a-l include în lista partidelor politice care au dreptul de a participa la alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025. Astfel, Curtea admite că normele contestate ar putea fi aplicate la examinarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

25. În sesizare, autorul excepției susține că prevederile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3) (*statul Republica Moldova*), 16 (*egalitatea în*

fața legii), 20 (*accesul liber la justiție*), 23 (*calitatea legii*), 38 (*dreptul la vot*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

26. În jurisprudența sa, Curtea a stabilit că articolul 1 alin. (3) din Constituție comportă un caracter general și nu are o aplicabilitate de sine stătătoare. Acesta poate fi invocat, în special, dacă se constată aplicabilitatea lui împreună cu alte dispoziții din Constituție (a se vedea DCC nr. 103 din 19 iulie 2022 § 13; DCC nr. 69 din 29 iunie 2023, § 20; DCC nr. 90 din 25 iulie 2023, § 19).

27. De asemenea, în jurisprudența sa, Curtea a reținut că articolele 16, 23 și 54 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorii sesizărilor trebuie să demonstreze existența unei ingerințe în drepturile fundamentale (DCC nr. 90 din 25 iulie 2023, § 19; DCC nr. 190 din 21 decembrie 2023, § 25).

28. Referitor la incidența articolului 16 din Constituție, Curtea precizează că autorul pretinde că a fost suspus unui tratament defavorabil prin raportare la alte formațiuni politice care au fost incluse în listă, însă sub rezerva revocării dreptului acestora de a participa la alegerile parlamentare. Așadar, Curtea notează că, în acest capăt de sesizare, critica autorului vizează conduita unei autorități publice, *i.e.* a Comisiei Electorale Centrale, nu neconstituționalitatea prevederilor contestate. Curtea reiterează că aspectele legate de interpretarea și de aplicarea legii în situații concrete excedează controlul de constituționalitate (a se vedea DCC nr. 59 din 5 iunie 2025, § 42). Prin urmare, sesizarea este inadmisibilă în acest capăt al său.

29. Referitor la incidența articolului 20 din Constituție, autorul susține că prevederile contestate nu permit exercitarea unui control judecătoresc efectiv. Curtea menționează că dreptul de acces liber la justiție, garantat de articolul 20 din Constituție, trebuie să fie unul practic și efectiv, nu teoretic și iluzoriu. Efectivitatea dreptului în discuție reclamă ca persoanele să beneficieze de o posibilitate clară și concretă de a contesta un act care constituie o ingerință în exercitarea drepturilor lor (a se vedea DCC nr. 60 din 6 iunie 2025, § 22).

30. În acest sens, Curtea notează că, potrivit articolului 98 alin. (1) punctul 2) lit. a) și alin. (2) din Codul electoral, contestațiile împotriva acțiunilor/inacțiunilor și a actelor administrative ale Comisiei Electorale Centrale se soluționează în primă instanță de către Curtea de Apel Centru, conform prevederilor acestui Cod și ale Codul administrativ. Astfel, potrivit articolul 224 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, examinând în fond acțiunea în obligare, Curtea de Apel Centru poate anula în tot sau în parte actul administrativ individual de respingere a solicitării și poate obliga autoritatea publică să emită un act administrativ individual, dacă pretențiile reclamantului privind emiterea actului sunt întemeiate.

31. Prin urmare, Curtea nu poate identifica în ce măsură prevederile contestate afectează accesul liber la justiție. Curtea conchide că articolul 20 din Constituție nu este incident în acest caz.

32. Referitor la incidența articolului 38 din Constituție, autorul afirmă că prevederile contestate restrâng perioada de înregistrare în calitate de

concurrent electoral și, implicit îl împiedică să înainteze candidați pentru alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025.

33. Curtea reține că articolul 38 alin. (3) din Constituție stabilește că dreptul de a fi aleși le este garantat cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, în condițiile legii. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că dreptul de a fi ales și dreptul de a accede la o funcție publică nu sunt drepturi absolute și, prin urmare, pot fi restrânse. În acest context, Curtea reține că dispozițiile articolului 38 alin. (3) din Constituție, care garantează dreptul cetățenilor Republicii Moldova de a fi aleși, presupun reglementarea prin lege a modului de realizare a acestui drept, implicit instituirea unor restrângeri (a se vedea DCC nr. 8 din 5 martie 2024, § 22).

34. Autorul sesizării pretinde că modul în care Comisia Electorală Centrală și-a îndeplinit competențele reglementate de normele contestate (aprobarea Programului calendaristic al acțiunilor electorale și publicarea listei partidelor politice care au dreptul de a participa la alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025) astfel încât „transformă, de fapt, o etapă administrativă într-o barieră absolută care goleşte de conținut posibilitatea efectivă de a participa la alegeri în interiorul termenului legal”.

35. Curtea reține că, legislatorul a prevăzut prerogativa Comisiei Electorale Centrale de a aproba Programul calendaristic al acțiunilor electorale, de a stabili termenii de executare a fiecărei acțiuni, măsuri sau activități electorale și de a supraveghea executarea acestui program (a se vedea articolele 12 alin. (4) și 27 lit. b) din Codul electoral). Programul calendaristic stabilește la modul concret, data calendaristică la care acțiunea sau măsura trebuie executată, având în vedere reglementarea legală relevantă.

36. Referitor la prerogativa Comisiei Electorale Centrale, prevăzută de articolul 27 lit. g) din Codul electoral, de a publica lista partidelor care au dreptul de a participa la alegeri, pe baza datelor prezentate de Agenția Servicii Publice, autorul susține că aceasta reprezintă o atribuție aplicată în mod rigid și nu permite actualizarea ulterioară a listei. În acest sens, Curtea notează că Codul electoral stabilește doar obligația Comisiei Electorale Centrale de a publica lista acestor partide. Chestiunea actualizării listei partidelor nu face obiectul normei contestate.

37. Așadar, Curtea conchide că prevederile contestate nu reprezintă o ingerință în dreptul de a fi ales, garantat de articolul 38 din Constituție.

38. Totodată, Curtea observă că autorul excepției își exprimă, în realitate, dezacordul cu neinclusiunea sa în lista partidelor care au dreptul să participe la alegeri, deși, în opinia acestuia, a prezentat în termen informația necesară. Curtea notează că nu este competentă să se pronunțe cu privire la aspectele referitoare la aplicarea prevederilor contestate în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate (a se vedea DCC nr. 47 din 4 aprilie 2023, §47).

39. Pentru că nu s-a demonstrat incidența drepturilor fundamentale invocate de autorul sesizării, Curtea subliniază că nici articolele 1 alin. (3), 23 și 54 din Constituție nu sunt incidente.

40. În consecință, pe baza celor menționate mai sus, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2), (3) lit. d) și (4) lit. d), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

D E C I D E:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 12 alin. (4) și 27 lit. g) din Codul electoral, ridicată dna avocat Liliana Baidan, în interesele Partidului Liberal Democrat din Moldova, în dosarul nr. 3-70/2025, pendinte la Curtea de Apel Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

Chișinău, 26 august 2025

DCC nr. 120

Dosarul nr. 189g/2025